

מטעמי תורת זילים

פרשת אמור – מומי האדם והבהמה

ה' יתברך הזהיר את אהרן ובניו שלא יתקרבו כהנים בעלי מומים לעבודת המקדש שנאמר "וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: דַּבֵּר אֶל אֶהֱרֹן לֵאמֹר אִישׁ מִזֶּרְעֶךָ לְדֹרְתָם אֲשֶׁר יִהְיֶה בוֹ מוּם לֹא יִקְרַב לְהִקְרִיב לְחֶסֶת אֲלֵהֶּי: כִּי כָל אִישׁ אֲשֶׁר בוֹ מוּם לֹא יִקְרַב אִישׁ עֹנֵר אוֹ פֶסֶח אוֹ חֶרֶס אוֹ שְׂרוּע: אוֹ אִישׁ אֲשֶׁר יִהְיֶה בוֹ שֶׁבֶר רֶגֶל אוֹ שֶׁבֶר יָד: אוֹ גִבּוֹן אוֹ דָק אוֹ תִבְלָל בְּעֵינָיו אוֹ גֶרֶב אוֹ יִלְפָת אוֹ מְרוּחַ אֲשָׁף: כָּל אִישׁ אֲשֶׁר בוֹ מוּם מִזֶּרַע אֶהֱרֹן הִפְתָּן לֹא יִגַּשׁ לְהִקְרִיב אֶת אִשִּׁי ה' מוּם בוֹ אֶת לְחֶסֶת אֲלֵהֶּי לֹא יִגַּשׁ לְהִקְרִיב: לְחֶסֶת אֲלֵהֶּי מִקְדָּשֵׁי הַקְּדָשִׁים וּמִן הַקְּדָשִׁים יֵאָכֵל: אֲךָ אֶל הַפְּרֻכָּת לֹא יָבֹא וְאֶל הַמִּזְבֵּחַ לֹא יִגַּשׁ כִּי מוּם בוֹ וְלֹא יִחַלֵּל אֶת מִקְדָּשֵׁי כִּי אֲנִי ה' מִקְדָּשָׁם" (ויקרא כא, טו – טז). **ועוד הצטוו אהרן ובניו וכל ישראל לא להביא למקדש קרבנות אשר יש בהם מום**, שנאמר "כִּל אֲשֶׁר בוֹ מוּם לֹא יִקְרַבוּ כִּי לֹא לְרִצּוֹן יִהְיֶה לָכֶם: וְאִישׁ כִּי יִקְרַב זָבַח שְׁלָמִים לֹא יִפְלֵא נֶדֶר אוֹ לִבְדָּבָה בַּבֶּקֶר אוֹ בַצֹּאן תָּמִים יִהְיֶה לְרִצּוֹן כָּל מוּם לֹא יִהְיֶה בוֹ" (ויקרא כב, כ – כא).

ויש להבין, מדוע נאסר על כהנים בעלי מומים לעבוד בבית המקדש? ומדוע נאסר על ישראל להביא קרבנות שיש בהם מומים?

המומים באברי האדם מעידים שהוא חטא באותם האברים

כאשר אדם חוטא הוא פוגם בחלקים הרוחניים של גופו למעלה, וכנגדם נפגם גם גופו למטה (זוהר פרשת נשא דף קכג ע"ב ד"ה וכל מאן דפגיס רעיא מהימנא) **באבר שבו הוא חטא, לפי שכך היא דרך הנשמה להראות את פעולותיה בגוף האדם** (אור החמה' על זוהר פרשת אמור דף צא ע"א ד"ה אייר יוסי וגומרי מהרמ"ק), **ובמדה שאדם מודד בה מודדים לו** (יספר הליקוט' להרמ"ד וואלי חלק א' בנושא 'האיברים של האדם' ד"ה ועוד דע כלל). **ואז מתקיים הרמז בפסוק "וְאִישׁ כִּי יִתֵּן מוּם בְּעַמִּיתוֹ כְּאֲשֶׁר עָשָׂה כִּי יַעֲשֶׂה לוֹ: שֶׁבֶר תַּחַת שֶׁבֶר עֵינָי תַּחַת עֵינָיו שֶׁן תַּחַת שֶׁן כְּאֲשֶׁר יִתֵּן מוּם בְּאָדָם כִּן יִתֵּן בוֹ" (ויקרא כד, יט – כ) נאמר "כִּן יַעֲשֶׂה לוֹ" ו"כִּן יִתֵּן בוֹ" לפי שהקב"ה נותן מום ממש באותו אבר שחטא האדם, וכך כולם רואים שאדם זה חטא באותו אבר ופגם בו, ומתקיים "כל המחלל שם שמים בסתר נפרעין ממנו בגלוי" (אבות ד, ד) (מגלה עמוקות' פרשת אמור ד"ה ואיש כי יתן).**

כאשר אדם חוטא הוא 'מחסר' מאותו האיבר שפגם בו ונעשה 'בעל מום' רוחני (ע"פ החיים ואשל אברהם' על טעמי המצוות בחלק 'אשל אברהם' לר' אברהם טוביאנה מצוה קעז ד"ה הבט וראה), **אז כנגדו ה' מכה בגשמיות את אותו האבר** (מגלה עמוקות' פרשת אמור ד"ה ואיש כי יתן מום בעמיתו) **ועל ידי המום הגשמי ניכר פגם החטא של האבר** (וימהר אברהם' לר' אברהם פלאגי מערכת מים אות יח). **לכן אם למשל אדם חטא בידו אז ה' מכה את ידו, ואם הוא חטא ברגלו אז ה' שובר את רגלו** (מגלה עמוקות' פרשת אמור ד"ה ואיש כי יתן מום בעמיתו). **וכן מי שפוגם בעור בשרו לעדן אותו יותר מדי במיני בשמים כדי לילך בחוץ כאשר הוא מבושם ובזה הוא מגרה את היצר הרע בו ובזולתו – הרי שהקב"ה נפרע ממנו על ידי מיני שחין שנדבקים בו וממיקים את עור בשרו. ואדם שחלילה מקלקל בבריתו ולא שומר את הצניעות הראויה לאומה הקדושה על ידי שעושה מעשים של חציפות – הרי הוא נפגם באותם אברי ההולדה שלו** (הרמ"ד וואלי ויקרא פרק כא על הפסוק 'או יש אשר יהיה בו שבר רגל או שבר יד').

מחמת כן אדם שחטא יכול להיות חלילה גם 'חרש' 'סומא' או 'חירג' (זוהר פרשת נשא דף קכג ע"ב ד"ה וכל מאן דפגיס רעיא מהימנא). **וכן יכול להיות גם 'פיסח' – אם פגם בהליכתו, או 'חרום' שהוא אדם שחוטמו שקוע בין שתי עיניו – אם פגם בהריחו** (הרמ"ד וואלי ויקרא פרק כא על הפסוק 'כי כל איש אשר בו מום') **ואם האדם לא השתרש מאוד בחטאו אזי המומים לא פוגמים בו לגמרי אלא רק בחלקיות, כגון אם לא פגם לגמרי בעיניו אז רק מתבלבלת ראייתו** (הרמ"ד וואלי ויקרא פרק כא על הפסוק 'או יש אשר יהיה בו שבר רגל או שבר יד'). **וזוה מה שאמרו רבותינו על שמשון שכיון שהוא חטא בעיניו לפיכך לקה בעיניו. ועל אבשלום בנו של דוד המלך שכיון שחטא בשער' לפיכך לקה בשערו. ועל אסא מלך יהודה שכיון שחטא ברגלו לכן לקה ברגלו** (ראה גמי' סוטה דף ט ע"ב – י ע"א) (יספר הליקוט' להרמ"ד וואלי חלק א' בנושא 'האיברים של האדם' ד"ה ועוד דע כלל).

אם לא ניתן המום באדם עוד בחייו, אזי הוא יכול להינתן בו בסוד הגלגול (עפ"י 'מגלה עמוקות' פרשת אמור ד"ה ואיש כי יתן מום בעמיתו. ראה 'תיקוני הזוהר' תיקון ע' דף קלו ע"ב ד"ה פימא דאטימא), **כאשר תשוב נשמתו להתגלגל בעולם הזה אחרי פטירתו ואז הוא ילקה בחולי באחד מאבריו. לכן אם חלילה תינוק נולד כשהוא בעל מום, זהו סימן כי חטאה נשמתו בגלגול אחר ובאה עתה לתקן את חטאיה, כאשר עוונותיה חקוקים על עצמותיה** (יספר הליקוט' להרמ"ד וואלי חלק א' בנושא 'האיברים של האדם' ד"ה ועוד דע כלל) **על ידי המום באותו אבר שפגמה בו בתחילה** (ראשית חכמה' שער היראה פרק יג ד"ה ובענין למה יצטרך). **וה' יתברך עושה כך היות שהאדם חביב אצלו והוא מעדיף להעניש אותו בעולם הזה ואחר כך להוריש לו חיי עולם הבא** (יספר הליקוט' להרמ"ד וואלי חלק א' בנושא 'האיברים של האדם' ד"ה ועוד דע כלל). **כי אם האדם שפגם נכנס להיענש בגיהנום בעוד הוא פגום באיזה אבר, אז מתבטל מכל וכל האבר שהוא פגם בו, ואותו האדם יישאר 'בעל מום' כאשר יכנס אחר כך ל'גן עדן' (ראשית חכמה' שער היראה פרק יג ד"ה ובענין למה יצטרך).**

כל אדם שהוא בעל מום בגופו (הרמ"ד וואלי ויקרא פרק כא על הפסוק 'לא יחלל זרעו'), **הרי הוא היכר וסימן** (טעמי המצות' לרבינו מנחם הבבלי מצוות לא תעשה מצוה קסג) **שבוודאי** (הרמ"ד וואלי ויקרא פרק כא על הפסוק 'לא יחלל זרעו') **נפשו פגומה ובעלת 'מום'** (טעמי המצות' לרבינו מנחם הבבלי מצוות לא תעשה מצוה קסג, 'עיר מלקטי' על טעמי המצוות פרשת אמור מצוה רע"ו, הרמ"ד וואלי ויקרא פרק כא על הפסוק 'לא יחלל זרעו') **כי מום הגוף מורה על מום הנפש** (נזר הקדוש' על בראשית רבה פרשה עח, א דף שפז ע"ב ד"ה אמנם). **וכך הסימנים בחוץ מעידים על מה שבפנים, בין אם העוון היה בגלגול זה ובא לו המום לאחר כמה שנים, ובין אם היה בו עוון בגלגול קודם** (הרמ"ד וואלי ויקרא פרק כא על הפסוק 'לא יחלל זרעו', 'אור החמה' על זוהר פרשת אמור דף צ ע"ב ד"ה י' יצחק אמר בגין מהרמ"ק) **עוד מזמן קדמון, ושעתה הכרת פניו ענתה בו והוא נולד יחד עם מומו** (אור החמה' על זוהר פרשת אמור דף צ ע"ב ד"ה י' יצחק אמר בגין מהרמ"ק). **כך שלמעשה אין מומים שבאים במקרה אלא הכל הוא בכוח גזירת ה', שנאמר "מי יִשׂוּם אֶלֶם או חֲרָשׁ או פֶּקֶח או עֵרֶב הָלֵא אֶנְכִּי הִ"י" (שמות ד, יא) (הרמ"ד וואלי שמות פרק ד על הפסוק 'מי שם פה לאדם') (ראה מעשים על חסרונם של בעלי המומים בזוהר פרשת אמור דף צ ע"ב ד"ה 'רבי אלעזר הוה', ובינתא דבי אליהו אליהו וטא פרק כג אות ג ד"ה 'וזה היא השאלה').**

הסטרא אחרא יוצר את המום שבאדם ושולט באותו המקום

שם הויה ברוך הוא לא שוכן היכן שיש פגם באדם (זוהר פרשת נשא דף קכג ע"ב ד"ה 'וכל מאן דפגים רעיא מהימנא'), וגם הקדושה של מעלה לא שורה במקום שפגום (זוהר פרשת אמור דף צ ע"ב ד"ה תא חזי קדשא) על ידי מום (נזר הקודש' על בראשית רבה פרשה עח, א דף שפז ע"ב ד"ה אמנם) אלא רק במקום שהוא שלם (זוהר פרשת אמור דף צ ע"ב ד"ה ובגין כך לא שריא). כי צריך 'כלי שלם' כדי להשרות בו את הקדושה (עפ"י 'מדרש תלפיות' אות ג ענף 'גלגולים' בענין הגלגול והקרבת ד"ה והענין' מהחסד לאברהם). ודי בזה שאבר אחד מאברי האדם פגומים אזי הוא כבר נקרא 'בעל מום' ואין השכינה שורה בו (ידעת חכמה' לרב פוחוביצר זצ"ל פרק שני ד"ה ידיעה חד'). ואף שהקב"ה כן שורה אצל השפלים כפי שנאמר "כי כה אָמַר רָם וְנִשָּׂא שֶׁכֶן עַד וְקָדוֹשׁ שְׁמוֹ מְרוֹם וְקָדוֹשׁ אֲשַׁפּוֹן וְאֵת דַּבָּא וְשַׁפְל רַחֲמֵי" (ישעיה נ, טו) הרי זה משום שאנשים אלו נחשבים לישלמים ואין יותר שלם מהם. אבל לא נאמר בפסוק שהוא שוכן את "איש עֵגֶר אוֹ פֶסֶח אוֹ חָרָם אוֹ שְׂרוּעֵי" (ויקרא כא, יט) שהם מבעלי המומים (זוהר פרשת אמור דף צא ע"א ד"ה ואי תימא).

המום הוא פגם הדבק בעצמות הדבר (מדרש תלפיות' למחבר 'שבט מוסר' אות ג ענף 'גלגולים' בענין הגלגול והקרבת ד"ה והענין' מספר 'חסד לאברהם') שבא מחמת נפשו הפגומה של האדם באיזה עוון, אשר גרם להשראת הטומאה עליו ולעשות אותו 'בעל מום' (אור החמה' על זוהר פרשת אמור דף צ ע"ב ד"ה 'בר נש אחראי ממחרתי'). כי הכוח החיצון אוהז באותו האבר שעשה דבר שלא כרצון קונו, והוא מגלה ומפרסם את פגמו של אותו האדם על ידי (הרמ"ד וואלי ויקרא פרק כא על הפסוק 'כי כל איש אשר בו מום') שמקלקל את אברו ומשחיתו (עפ"י הרמ"ד וואלי ויקרא פרק כא על הפסוק 'ואיש אשר יהיה בו שבר רגל') לעשותו 'בעל מום' (מאורי אורי' פרשת שופטים ד"ה אבל סוד הענין). ואז על האדם להבין כי עליו לעשות תשובה ולתקן את מה שחטא בזה בגלגול נשמתו הקודם (ראשית חכמה' שער היראה פרק יג ד"ה ובענין למה יצטרך) או בגלגולו הנוכחי.

'המום' שבאדם מורה כי נדבק בו הסטרא אחרא (מאורי אורי' פרשת שופטים ד"ה אבל סוד הענין) ויש שליטה של 'הקליפה' עליו (מדרש תלפיות' אות ג ענף גלגולים בענין הגלגול והקרבת ד"ה והענין' מהחסד לאברהם). לכן התיבה 'מום' יוצאת בגמטריא 'אלקים' (מאורי אורי' לר' מאיר ביקיאים פרשת שופטים ד"ה 'אבל סוד הענין' מהארי"י ז"ל, 'מצודת דוד' על טעמי המצוות להרדב"ז מצוה שלג ד"ה שלא יכנס) שהוא שם של 'דין' (מצודת דוד' על טעמי המצוות להרדב"ז מצוה שלג ד"ה שלא יכנס) הרומז ליניקת 'החיצונים' משם (מאורי אורי' פרשת שופטים ד"ה 'אבל סוד הענין' מהארי"י ז"ל), וזה מבריה את הקדושה מהאדם, לפי שאי אפשר לשת' צרות' שיהיו יחד ושהן לא תברחנה זו מפני זו (מדרש תלפיות' אות ג ענף גלגולים בענין הגלגול והקרבת ד"ה והענין' מספר 'חסד לאברהם'). מטעם זה ה' לא שורה אצל מי שיש לו פה עקום או שדיבורו עקום שנאמר "מְעַנֶּת לֹא יוֹכֵל לְתַקֵּן" (קהלת א, טו) (תיקוני זוהר' תיקון דף קלב ע"א ד"ה סוף סוף בכל מה) מחמת שכבר שולט היצר הרע באבר הזה (תיקוני זוהר' תיקון ע דף קלו ע"ב ד"ה פימא דאטימא). וכן הוא אם עיניו עקומות, שגם זה סימן כי כבר שולט שם ה'ס"מ" (תיקוני זוהר' תיקון ע דף קלו סוף ע"א ד"ה וכן עיניו עקימין).

לכן סמכה התורה את פרשת המומים שבה נאמר "כֹּל אִישׁ אֲשֶׁר בּוֹ מוֹם מִזֶּרַע אֶהְרֹן הִכְהֵן לֹא יִגַּשׁ לְהַקְרִיב אֶת אִשֵּׁי ה' מוֹם בּוֹ אֵת לֶחֶם אֶלְהֵיו לֹא יִגַּשׁ לְהַקְרִיב: לֶחֶם אֶלְהֵיו מִקְדָּשֵׁי הַקְדָּשִׁים וּמִן הַקְדָּשִׁים יֹאכֵל: אֵדָּ אֶל הַפְּרֻכָּת לֹא יָבֵא וְאֶל הַמִּזְבֵּחַ לֹא יִגַּשׁ כִּי מוֹם בּוֹ וְלֹא יִחַלֵּל אֶת מִקְדָּשֵׁי כִּי אֵינִי ה' מִקְדָּשִׁים" (ויקרא כא, כ – כג). אל פרשת "וַיִּנְזְרוּ מִקְדָּשֵׁי בְנֵי יִשְׂרָאֵל" (ויקרא כב, ב) שבה נאמר "וְיִטְמְאוּ עֲלֵיו" (ויקרא כב, א) כדי לרמוז שכל מום הוא רע ומוכרח שיהיה טומאתו עליו (יסמוכים לעד' למחבר 'שבט מוסר' פרשת אמור ד"ה עוד נראה דסמך) כי עניין 'המום' וה'טומאה' אחד הוא (ירקנאטי' פרשת אמור ד"ה 'אמור אליהם לדורותכם כל איש', 'מצודת דוד' להרדב"ז מצוה שלג) ועל האדם לזיזו ולהישמר ממנו (יסמוכים לעד' למחבר 'שבט מוסר' פרשת אמור ד"ה עוד נראה דסמך). מטעם זה המלאך שנאבק עם יעקב אבינו פגע בירכו ועשה אותו בעל מום שנאמר "וַיִּירָא כִּי לֹא יָכֵל לוֹ וַיִּגַּע בְּכַף יָרְכוֹ וַתִּקַּע כַּף יָרְךְ יַעֲקֹב בְּהֶאֱבָקוֹ עֲמוֹ" (בראשית לב, כו) כי המלאך חשב שעל היות יעקב בעל מום הוא לא יהיה יותר מרכבה לקדושה העליונה, שאינה שורה אלא במקום תמים ושלם (נזר הקודש' על בראשית רבה פרשה עח, א דף שפז ע"ב ד"ה אמנם). אך ה' ריפא אותו מצליעתו (רש"י בראשית לב, לב).

מטעם זה כאשר עמדו ישראל בתחתית הר סיני נרפאו אז כל בעלי המומים שהיו שם, כפי שנאמר "וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵךְ אֶל הָעָם וְקַדְּשֵׁתָם הַיּוֹם וּמָחָר וּכְבַסוּ שְׂמֹלֹתָם: הָיוּ נִלְנָים לַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי כִּי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי יָרַד ה' לְעִינֵי כָל הָעָם עַל הַר סִינַי (שמות יט, י – יא), "לְעִינֵי כָל הָעָם" – ללמד שלא היה אז בישראל סומא. וכשם שלא היה סומא כך גם לא היה בהם אילם ולא חיגר ולא שום אחד מבעלי המומים שבעולם (הרמ"ד וואלי שמות פרק יט על הפסוק 'והיו נכונים ליום השלישי עפ"י חז"ל'). כי על ידי גילוי אור הקדושה שהתפשטה בהם, מיד הסתלקה לה הסטרא אחרא שהיתה אוהזת באותם מקומות של המום בגופם, וממילא המום שלהם התרפא. גם משה רבינו התרפא אז מגמגומו לשונו (הרמ"ד וואלי שמות פרק יט על הפסוק 'והיו נכונים ליום השלישי') רק שגמגומו לא היה חלילה מחמת מום של פגם גשמי בפה, אלא שלא היה לו חיבור מושלם בין הנשמה לגוף בעת צאתו לאור העולם מחמת מעלת נשמתו הגבוהה (גבורות ה"י למהר"ל מפראג פרק שמונה ועשרים ד"ה והכאה הזאת שהוא מכה וד"ה רמזו דבר זה). וכשנזדכך גופו על ידי התורה בהר סיני ונתעלה למדרגה רוחנית, אז היתה יכולה נשמתו להתחבר עם גופו באופן מושלם (ישם משמואל תחילת פרשת חקת שנת תרע ד"ה 'להבין מדוע נתאחר') ובאה רפואה ללשונו (ידברים רבה' א, א).

לעתיד לבוא בעת שיגיע תחיית המתים יתעוררו ויקיצו ישראל מתוך העפר, ויעלו ויקומו כל אחד במומו, כלומר בלבוש הגוף אשר הם נפטרו עמו. כך שמי שנקבר חיגר יקום חיגר, ומי שנקבר סומא יקום סומא וכן הלאה. וזה על מנת שיזהו אותם בני האדם ולא יאמרו שאיש אחר קם עתה לתחיה. ואחר כך הקב"ה ירפא את גופותיהם (זוהר פרשת אמור דף צא ע"א ד"ה 'דבר אחר כד יתעוררו') על ידי "שֶׁמֶשׁ צְדָקָה וּמְרַפָּא" (מלאכי ג, ב) (מאמר העיתים' להרמ"ע מפאנו סוף סימן ב). ולא יהיה בהם עוד מומים כלל (זוהר פרשת אמור דף צא ע"א ד"ה אמר רבי יוסי). וזה משום שהנשמות אז יטוהרו ויתקנו ב'כור האש' עד שיהיו בלי שום מום רוחני, ומשום כך גם הגופות שהם הלבנשים שעליהם ניכרים פגמי הנשמה, יהיו אז בלי שום מום גשמי (אור החמה' על זוהר פרשת אמור דף צא ע"א ד"ה 'אייר יוסי וגומר' מהרמ"ק), והם ימצאו שלמים לפני ה' יתברך (זוהר פרשת אמור דף צא ע"א ד"ה 'דבר אחר כד יתעוררו') (להרחבה על ענין תחיית המתים ראה מאמרינו לפרשת האיזו – תחיית המתים).

כל דבר פגום ובעל מום הוא חלקו של הסטרא אחרא

כל דבר שנפגם על ידי ישראל הוא חלקו של 'הנחש', לפי שהוא אינו רשאי להיות נהנה מענייני העולם הזה אלא רק מדברים שהם פגומים (עפ"י 'גילי רזיא' לר' אברהם תלמיד הארי"י ז"ל דף יא ע"א טור ב) והסטרא אחרא בעצמו נקרא בשם 'פגום' (אור החמה' על זוהר פרשת אחרי מות דף נו ע"ב ד"ה יתו פתחו

ואמריו ממהרח"ו) ומשתמש בדברים שהם פגומים (עפ"י ילקוט ראובני פרשת אמור פרק כא, יז ד"ה 'דבר אל אהרן מהזהרה'), כמו 'הסכין' הפגומה שלו שבאמצעותה הוא לוקח את נשמות בני האדם (תיקוני זוהרה' תיקון כד דף נט ע"ב ד"ה ואלו דעובדיהו) שבחוף לארץ (ישער החצר' לר' דוד בן שמעון סימן תקלו ד"ה ב' מענין), שסכין זו היא בחינת ה'ס"מ אל אחר' (תיקוני זוהרה' תיקון כד דף נט ע"ב ד"ה ואלו דעובדיהו. וראה 'זכר דוד' מאמר ראשון פרק ס"א דף קנה ד"ה 'ענין לקמני' שיש מי שרצה ללמוד מכך למול את התינוק דווקא בסכין פגומה כדי לבטל את כוחו של ה'ס"מ על ידי סכין שהיא חלקו, על אף שלמעשה לא עושים כן). וגם החיצונים הקשורים לסטרא אחרא נקראים 'בעלי מום' (מאורי אורי' לר' מאיר ביקיאים פרשת שופטים ד"ה אבל סוד הענין). מטעם זה נהגו לעשות את שש עשרה השפיכות של היין לביל פסח לתוך כלי שבור, כיון שהכלי הזה רומז אל 'הקליפה' (משנת חסידים' לר' עמנואל חי ריקי בחלק 'מסכת סדר ליל פסח' פרק יא אות ב). וכן משום כך, מי שאוכל בכלים שהם שבורים הרי זה קשה לשכחה, לפי שהכלים השבורים רומזים לבחינת 'הקליפה' אשר השכחה היא ממנה (יכף החיים' לר' יעקב חיים סופר סימן ב אות ג. ראה 'מגיד מישרים' פרשת בהר בחוקותי אור ליום שבת כז לאיר סוף ד"ה ה' עמך וגו' הלא בענינא).

והנה כאשר יעקב אבינו שלח בהמות לעשו הרשע, הוא הטיל בהם מומים (ספר הליקוטים' להארי"ז ז"ל פרשת וישלח על הפסוק 'עזים מאתים ותישים') וגם חלקם כבר היו בעלי מומים כגון סומים ושבורים. לכן הוא היה צריך להביא אותם לשליחים בידו שנאמר 'וַיִּקַּח מִן הַבָּא בְּיָדוֹ מִנְחָה לְעֵשָׂו אֶחָיו' (בראשית לב, טו) (חוט של חסד' למחבר שבט מוסר פרשת וישלח ד"ה ויקח מן הבא לידו). ומטעם זה כל התיבות בפסוק הראשון המונה את הדורון ששלח יעקב לעשו, מסתיימות באות 'מ' סופית בלי שום תיבה אחרת המפסיקה ביניהן, על מנת לרמוז שכל בעלי החיים שם היו בעלי מומים, כפי שנאמר 'עֲזִים מְאֵתִים וְתִשִּׁים עֲשָׂרִים רְחֵלִים מְאֵתִים וְאֵילִים עֲשָׂרִים' (בראשית לב, טו) (ראה 'בעל הטורים' בראשית לב, טו). וכן בפסוק השני המונה את הדורון שנשלח לעשו, מוזכרים בעלי החיים הטמאים והטהורים יחד בערבוביה שנאמר 'גַּמְלִים מִיְּנִיקוֹת וְגִבְיָהֶם שְׁלֵשִׁים פְּרוֹת אַרְבָּעִים וּפְרִים עֲשָׂרָה אֲתַנְתַּ עֲשָׂרִים וְעִירִם עֲשָׂרָה' (בראשית לב, טז) ללמד שכמו שבעלי החיים הטמאים הם פסולים, כך היו גם בעלי החיים הכשרים פסולים משום שהיו בעלי מומים (חסד לאברהם' מעין שני נהר מח ד"ה דע), שהם בחינת הטומאה (חסד לאברהם' לר' אברהם אוולאי מעין שני נהר מח ד"ה דע) ומשויכים לשרו הרוחני של עשו (שפתי כהן על התורה' פרשת וישלח ד"ה ויצו את הראשון).

ומשום שהסטרא אחרא משתמש בדברים פגומים, לכן גם בלעם הרשע היה "שְׁתֵּם הָעֵינָן" (במדבר כד, א) (ילקוט ראובני' פרשת אמור פרק כא, יז ד"ה 'דבר אל אהרן' מהזהרה), כלומר שהיה בעל מום בעיניו (זוהר פרשת פקודי דף רלו ע"א ד"ה תא חזי מבלעם, שפתי כהן על התורה' פרשת בלק ד"ה וישא משלו), כאשר מומו התפצל לשנים, פגם אחד היה שהעין הראשונה שלו היתה סתומה באופן קבוע, והפגם השני שבעין האחרת הוא היה רואה עקום ולא ישר (זוהר פרשת פקודי דף רלו ע"א ד"ה תא חזי מבלעם). וכל זה היה הכנה וכלי לחיצוני' בעל עין הרע שישלוט בעינו, כי ראש לכל המומים הוא איש עיור לפי שהאיבר הראשי לכל המציאות הוא העיניים (אור החמה' על זוהר פרשת פקודי דף רלו ע"א ד"ה וחזו דעיניו מהרמ"ק). ועוד נוסף לכך בלעם היה חיגר באחד מרגליו (ראה גמ' סוטה דף י ע"א בשם ר' יוחנן) (עץ החיים ואשל אברהם' על טעמי המצוות בפירוש 'עץ החיים' מצוה קעז ד"ה ועיד האמת). ובמומו עיניו היה מתוקן בלעם לעשות כשפים שיצליחו בידו (זוהר פרשת פקודי דף רלו ע"א ד"ה תא חזי מבלעם). ומה שזכה בלעם שנחה עליו רוח הקודש שנאמר "וַיָּאֵם שְׁמַע אֶמְרֵי אֱלֹהִים" (במדבר כד, ד) על אף שהיה 'בעל מום' ולא ראוי לכך – זה משום כבודם של ישראל על מנת שיברכם (שפתי כהן על התורה' פרשת בלק ד"ה וישא משלו) (להרחבה על מעשי העין הרע של בלעם ראה מאמרנו לפרשת בלק – 'סכנת עין הרע'. וכן להרחבה על המכשף בלעם ראה מאמרנו לפרשת בלק – 'בלעם בן בעור').

המשלח את השעיר לעזאזל היה בעל מום לפי ששלח דורון לסטרא אחרא

וכך היה גם ביום הכפורים, שהכהן הגדול אשר עסק בעבודת היום היה צריך להיות שלם בלי שום פגם. שלם באבריו בלי שום מום, שלם בגופו ושלם באשתו, בכדי לקיים בו מה שנאמר "כִּלְכֹּף פֶּה רַעֲיָתִי וּמוֹם אֵין בְּיָדִי" (שיר השירים ד, ז). וזה משום שהקרוב שהקריבו לה' הוא דורון אל המלך והיה צריך לשלוח אותו על ידי אדם שהוא 'שלם'. וזה היה ההיפך ממה שהיו שולחים לסטרא אחרא, שאת הדורון שלו שהוא 'השעיר לעזאזל' היו שולחים דווקא בידי איש שהיה פגום, כפי שנאמר "וְסִמְךָ אֶהְרֹן אֶת שְׁתֵּי יָדָיו עַל רֹאשׁ הַשְּׂעִיר הַחַי וְהַתְּוֹדָה עָלָיו אֶת כָּל עֲוֹנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת כָּל פְּשָׁעֵיהֶם לְכָל חַטָּאתָם וְנָתַן אֹתָם עַל רֹאשׁ הַשְּׂעִיר וְשַׁלַּח בְּיַד אִישׁ עֵתִי הַמַּדְבָּרָה : וְנִשָּׂא הַשְּׂעִיר עָלָיו אֶת כָּל עֲוֹנוֹתֶם אֶל אֶרֶץ גְּזֵרָה וְשַׁלַּח אֶת הַשְּׂעִיר בְּמִדְבָּרָה" (במדבר טז, כא – כב) (זוהר פרשת אמור דף ז ע"א ד"ה אלא איתתא וד"ה דקרנא מנחה).

המשלח את השעיר לעזאזל היה נקרא בשם "אִישׁ עֵתִי" (במדבר טז, כא) על שהיה 'מזומן' (זוהר פרשת אחרי מות דף סג ע"ב ד"ה אוף הכא, זוהר פרשת אמור דף ז ע"א ד"ה אלא איתתא וד"ה דקרנא מנחה, זוהר פרשת פקודי דף רלו ע"א ד"ה תא חזי מבלעם) וראוי לשליחות זו (זוהר פרשת אחרי מות דף סג ע"ב ד"ה אוף הכא) כפי שהיה 'רשום' בגופו על ידי המום (זוהר פרשת אמור דף ז ע"א ד"ה אלא איתתא וד"ה דקרנא מנחה) שהיה לו בעיניו (זוהר פרשת פקודי דף רלו ע"א ד"ה תא חזי מבלעם), שהרי היה לו עין אחת גדולה מהעין השנייה, גבות עיניו היו מכוסות בשערות רבות (זוהר פרשת אחרי מות דף סג ע"ב ד"ה אוף הכא) עד שהיו שני עפעפיו דבקות זו בזו (אור החמה' על זוהר אחרי מות דף סג ע"ב מהרמ"ק), עיניו היו בצבע כחול (זוהר פרשת אחרי מות דף סג ע"ב ד"ה אוף הכא) כאילו שנצבעו (נצוצי אורות' להחיד"א על זוהר פרשת אחרי מות דף סג ע"ב אות ב), והוא לא היה יכול להסתכל ישר (זוהר אחרי מות דף סג ע"ב ד"ה אוף הכא) אלא היה מהפך עיניו ומסתכל בעקמימות (אור החמה' על זוהר אחרי מות דף סג ע"ב מהרמ"ק) (להרחבה על עניין השעיר המשלח ראה מאמרנו ליום הכיפורים – 'שעיר המשלח לעזאזל').

כהן בעל מום שעבד או נכנס למקדש הכניס טומאה במקום הקודש

התורה אסרה לכהן בעל מום לעבוד בבית המקדש, שנאמר "כָּל אִישׁ אֲשֶׁר בּוֹ מוֹם מִזְרַע אֶהְרֹן הַכֹּהֵן לֹא יִגַּשׁ לְהַקְרִיב אֶת אִשֵּׁי ה' מוֹם בּוֹ אֶת לֶחֶם אֱלֹהֵיוֹ לֹא יִגַּשׁ לְהַקְרִיב: לֶחֶם אֱלֹהֵיוֹ מִקְדָּשֵׁי הַקְּדָשִׁים וּמִן הַקְּדָשִׁים יֹאכַל: אֵךְ אֶל הַפְּרֻקָּת לֹא יָבֵא וְאֶל הַמִּזְבֵּחַ לֹא יִגַּשׁ כִּי מוֹם בּוֹ וְלֹא יִחַלֵּל אֶת מִקְדָּשֵׁי כִּי אֲנִי ה' מִקְדָּשָׁם" (ויקרא כא, כא – כג) ואיסור זה הוא מחמת פגמו הגופני אשר מעיד עליו (זוהר פרשת אמור דף ז ע"ב ד"ה איש מורע) שהוא פגום גם בנשמה מחמת איזה עוון (הרמ"ד וואלי ויקרא פרק כא על הפסוק 'ולא יחלל זרעו') שפגם הגוף מעיד על פגם הנפש (נור הקודש' על בראשית רבא פרשה עח, א דף שפז ע"ב ד"ה אמנם). על כן הכהן הזה מאוס לעבודת הגבוה ואינו מן הדין שיקרב להקריב את הקרבנות על גבי המזבח (הרמ"ד וואלי ויקרא פרק כא על הפסוק 'ולא יחלל זרעו'), ואפילו לא להיכנס להיכל ולמזבח שנאמר "אֶל הַפְּרֻקָּת לֹא יָבֵא" (ויקרא כא, כג) (טעמי המצוות' לרבינו מנחם הבבלי מצוות לא תעשה מצוה קסט). וכאשר כהן היה מרגיש את חסרונו מחמת המום אשר בגופו, הוא היה משתדל להשלים את חסרון הנפש שלו ולתקן את עצמו (טעמי המצוות' לרבינו מנחם הבבלי מצוות לא תעשה מצוה קסט).

כהן בעל מום לא עובד במקדש, בין אם המום שלו הוא מום קבוע ובין אם הוא מום שעובר (יטעמי המצות' לרבינו מנחם הבבלי מצוות לא תעשה מצוה קסב) כל עוד שלא עבר פגמו (הרמ"ד וואלי ויקרא פרק כא על הפסוק 'אך אל הפרכת). ואסור לו אפילו לסייע ולהושיט לכהן אחר (יעיר מקלט' על טעמי המצוות פרשת אמור מצוה רע"ו), לפי שכל מום שנמצא בו הוא רע, ואין לבוא עם הרע הזה להקריב לפני המלך (הרמ"ד וואלי ויקרא פרק נ' על הפסוק 'כל זכר בבני אהרן'). ואם בכל אופן הכהן נכנס או מקריב (הרמ"ד וואלי ויקרא פרק כא על הפסוק 'אך אל הפרכת') אזי הוא נותן כוח ואחיזה לטומאה במקדש (יעיר מקלט' על טעמי המצוות פרשת אמור מצוה רע"ו) ופוגם במקום הקודש ובקודשים שקדושתו יתברך שורה עליהם, וגורם להם פגם על ידי מומם, ומסלק משם את הקדושה אשר אינה מתיישבת במקום הטומאה (הרמ"ד וואלי ויקרא פרק כא על הפסוק 'אך אל הפרכת').

הכהן העובד במקדש צריך להיות שלם יותר מכל ישראל ושלא יראה בו פגם, כפי שצו "אִישׁ מִזְרְעֶךָ לְדִרְתֶּם אֲשֶׁר יִהְיֶה בּוֹ מוּם לֹא יִקְרַב לְהִקְרִיב לָחֶם אֱלֹהֵיוֹ" (ויקרא כא, יז) (וזהו פרשת אמור דף צא ע"א ד"ה וביני כד). וזה מה שהוכיח ה' יתברך בזמן בית המקדש השני כאשר ישראל היו ממנים כהנים פגומים לעבודת המקדש, שנאמר "וְכִי תִגְשׁוּן עִיר לְזִבְחָהּ אִין רַע וְכִי תִגְיִשׁוּ פֶסַח וְחֻלְהָ אִין רַע הִקְרִיבֶהוּ נָא לְפָחֶתְךָ הִרְצֶךָ או הַיִּשָּׂא פְּנִיךָ אָמַר ה' צְבָאוֹת" (מלאכי א, ח), לפי שהיו ישראל אומרים "אִין רַע" בכך שבעל מום כמו "עֵנָר" או "פֶּסַח" יקריב, שהרי מה אכפת לקב"ה מי מקריב את קרבנו! ועל זה ענה להם ה' "הִקְרִיבֶהוּ נָא לְפָחֶתְךָ הִרְצֶךָ או הַיִּשָּׂא פְּנִיךָ" כלומר "אם הייתם מקריבים לפני מלך בשר ודם דורון על ידי אדם פגום, וכי הוא היה מקבל מכם את הדורון! כל שכן כאשר אתם מקריבים לפני על ידי אדם פגום אזי הקרבן שלכם נמסר לסטרא אחרא, כי אדם שהוא פגום ובעל מום הרי הוא פגום בכל עבודתו" (זהו פרשת אמור דף צא ע"א ד"ה סופיה דקרא מה).

הפגם שיש לכהן שעובד במקדש מטיל פגם בעבודה עצמה (הרמ"ד וואלי ויקרא פרק כא על הפסוק 'ולא יחלל את מקדשי'), כי הוא מכניס כוחות טומאה בהיכל קודש. על כן עונשו שהוא נכרת מדה כנגד מדה (ירקנאטי' פרשת אמור ד"ה אמור אליהם לדורותיכם, 'מצודת דוד' להרדב"ז מצוה שלג ד"ה שלא יכנוס). ובפרט הכהן הגדול שמשוח בשמן המשחה צריך להקפיד על כך, שיהיה בלי שום חסרון בראשו או בבגדו ושלם בכל ללא שום פגם ומום (זהו פרשת שמני דף לח ע"ב ד"ה תא חיי כל חזונתא). זה הטעם שהכהונה הגדולה נמסרה בתחילה לשם בן נח לפי שהוא היה "שָׁלֵם" מכל מום, כפי שנאמר עליו "וּמִלְכֵי צֶדֶק מְלֶךְ שָׁלֵם הוֹצִיא לָחֶם וַיִּין וְהוּא כְהֵן לְאֵל עֲלִיוֹן" (בראשית יד, יח) (נילקוט שמעוני' ספר נחום רמז תקסא ד"ה אם שלמים וכן רבים). לכן לאחר שמשח רבינו הצטווה על ידי הקב"ה על מומי הכהנים, הוא מיז הזהיר את אהרן ובניו שימנו בית דין וישגיוחו על הדבר הזה ולא יעלימו את עיניהם ממנו, כפי שנראה מסמיכות הציווי של ה' לאזהרתו של משה רבינו "אֲדָךְ אֶל הַפְּרִכֶת לֹא יָבֹא וְאֶל הַמְזֻבָּח לֹא יִגֹּשׁ כִּי מוּם בּוֹ וְלֹא יִחַלֵּל אֶת מִקְדָּשִׁי כִּי אֲנִי ה' מְקַדְּשֵׁם : וַיִּדְבַּר מֹשֶׁה אֶל אֶהֱרֹן וְאֶל בְּנָיו וְאֶל כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (ויקרא כא, כג – כד) (הרמ"ד וואלי ויקרא פרק כא על הפסוק 'ולא יחלל את מקדשי').

המקריב בהמה בעלת מום במקדש מחזק את 'החיצונים'

מומי בהמות הקדשים במקדש הוא עניין אחד עם מומי הכהנים, כי לא עולה לרצון 'בעל מום' לא בעובד ולא בעבודה שבמקדש (מצודת דוד' להרדב"ז מצוה שמב). ואם יש מומים בבעלי החיים המוקריבים אזי נאחזים בהם 'דינים קשים' מכוח המום, ונמצא קלקול במקום תיקון (הרמ"ד וואלי שמות פרק כט על הפסוק 'את הכבש האחד'). ועל ידי שמקריבים שור או שה שיש בו מום אז 'החיצונים' נאחזים בקדושה, ועל זה נאמר "לֹא תִזְבַּח לַה' אֱלֹהֶיךָ שׂוֹר וְשֶׂה אֲשֶׁר יִהְיֶה בּוֹ מוּם כֹּל דָּבָר רַע כִּי תוֹעֵבֶת ה' אֱלֹהֶיךָ הוּא" – הכוונה הוא לחיצונים שנקראים 'בעלי מום', אשר נאחזים בקדושה כאשר מוקרבת בהמה שהיא בעלת מום (מאורי אורי' לרי' מאיר בביקאם פרשת שופטים ד"ה אבל סוד הענין), ולשון 'תועבה' בפסוק נאמרה דווקא על פעולת ההקרבה של בעל המום, אך לא על אכילתו שאז הוא לא נקרא בשם 'תועבה' (מאורי אורי' פרשת שופטים ד"ה אבל סוד הענין).

כל מום הוא מצד הרע גם אם הוא נמצא בבהמות הקדשים. לכן המום שבהם נקרא בשם 'רע' שנאמר "וְכִי יִהְיֶה בּוֹ מוּם פֶּסַח או עֵנָר כֹּל מוּם רַע לֹא תִזְבְּחֶנּוּ לַה' אֱלֹהֶיךָ" (דברים טו, כא), והוא הגורם לחוסר שלמותם ולרוח הטומאה שנקשרת בהם מחמת מומם. מטעם זה גם הקרבנות בעלי מומים שמביאים הגוים אסורים להקרבה על גבי המזבח שנאמר "וּמִיָּד בֶּן נֶכֶר לֹא תִקְרִיבוּ אֶת לָחֶם אֱלֹהֵיכֶם מִכָּל אֶרֶץ כִּי מְשַׁחֲתֶם בָּהֶם מוּם בָּם לֹא יִרְצוּ לָכֶם" (ויקרא כב, כה) (ראה רש"י ויקרא כב, כה) (הרמ"ד וואלי ויקרא פרק כא על הפסוק 'ובארצכם לא תעשו'). והתורה מנתה במפורש את אותם סימנים מפורסמים לכך ש'רוח הטומאה' של כוח החיצון אכן נקשרה בבהמות שנאמר "וְאִישׁ כִּי יִקְרִיב זָבַח שְׁלָמִים לַה' לִפְלֵא נֶדֶר או לְנִדְבָה בְּבִקְרָה או בְצֵאן תָּמִים יִהְיֶה לְרִצּוֹן כֹּל מוּם לֹא יִהְיֶה בּוֹ : עֲנַת או שְׂבוֹר או חֲרוּץ או יִבְלַת או גֶּרֶב או יִלְפַת לֹא תִקְרִיבוּ אֵלָה לַה'" (ויקרא כב, כא – כב) (הרמ"ד וואלי ויקרא פרק כא על הפסוק 'עורת או שבור').

קיומו של מום בבהמה הוא סימן שכבר יש בה צד אחיזה של 'החיצונים', לכן אם יביאו חלילה קרבן בעל מום אז אדרבא יהיה תוספת כוח לחיצונים כי 'מצא מין את מינו' (עץ החיים ואשל אברהם' על טעמי המצוות בחלק 'אשל אברהם' לרי' אברהם טובייאנה מצוה קעז ד"ה ועי'פ סודן של דברים), ואז החיצונים ייהנו בכל מעשה ומעשה שיעשה בקרבן הזה (מצודת דוד' על טעמי המצוות להרדב"ז מצוה שמב) דבר שהוא היפך הכוונה לבטל את כוחם (עץ החיים ואשל אברהם' על טעמי המצוות בחלק 'אשל אברהם' לרי' אברהם טובייאנה מצוה קעז ד"ה ועי'פ סודן של דברים). ועוד כאשר אדם חוטא הוא נעשה 'חסר איבר' ברוחניות אותו האיבר הגשמי שפגם בו, ועל ידי הקרבן שמקריב הוא משלים את האבר הזה. אך אם הקרבן הוא יהיה בעל מום גשמי אז אדרבא הוא נעשה לו מזכרת עוון על אשר חטא על הנפש, במה שהקרבן עצמו הוא בעל מום. לכן התורה ציוותה שהקרבנות צריכים להיות תמימים מכל מום (עץ החיים ואשל אברהם' על טעמי המצוות בחלק 'אשל אברהם' לרי' אברהם טובייאנה מצוה קעז ד"ה תבט וראה) גם במקדש שיבנה במהרה בימינו, אמן.

העלון גם לעילוי נשמת: יצחק בן ברקא ז"ל	העלון גם לעילוי נשמת: הרב יצחק שלמה בן שרה ז"ל	העלון גם לעילוי נשמת: ת. נ. צ. ב. ה.	העלון גם לעילוי נשמת: ת. נ. צ. ב. ה.	העלון גם לעילוי נשמת: ת. נ. צ. ב. ה.	העלון גם לעילוי נשמת: ת. נ. צ. ב. ה.	העלון גם לעילוי נשמת: ת. נ. צ. ב. ה.	העלון גם לעילוי נשמת: ת. נ. צ. ב. ה.	העלון גם לעילוי נשמת: ת. נ. צ. ב. ה.	העלון גם לעילוי נשמת: ת. נ. צ. ב. ה.
העלון גם לעילוי נשמת: יצחק בן ברקא ז"ל	העלון גם לעילוי נשמת: הרב יצחק שלמה בן שרה ז"ל	העלון גם לעילוי נשמת: ת. נ. צ. ב. ה.	העלון גם לעילוי נשמת: ת. נ. צ. ב. ה.	העלון גם לעילוי נשמת: ת. נ. צ. ב. ה.	העלון גם לעילוי נשמת: ת. נ. צ. ב. ה.	העלון גם לעילוי נשמת: ת. נ. צ. ב. ה.	העלון גם לעילוי נשמת: ת. נ. צ. ב. ה.	העלון גם לעילוי נשמת: ת. נ. צ. ב. ה.	העלון גם לעילוי נשמת: ת. נ. צ. ב. ה.